

De Wondere Vogelwereld van O.C. Hooymeijer.

Iberische Olijfkraak

Croquius ibericus L 32 cm

Vrij algemeen, doch zeer plaatselijke bewoner van de uitgestrekte droge velden van de mediterrane landen. Komt voor in drie, qua uiterlijk niet te onderscheiden subspecies, de Griekse, de Italiaanse en de Franse vorm. (*Croquius ellada*, *Croquis sardinias*, *Croquis gallius*). Alleen in broedtijd valt vast te stellen welke ondersoort wordt waargenomen, daar de Olijfkraak dan altijd zijn oorspronkelijke biotoop opzoekt, teneinde voor nageslacht te zorgen.

Algemene kleur van verenpak varieert van okerbruin naar zandgeel, echter altijd met de karakteristieke donkere zwarte, soms zelfs naar purper gaande vlekken en strepen. Zie forse grijze snavel met bovengelegen, opstaand 'borsteltje'. Gedrongen postuur met in verhouding redelijk korte staart.

Nest een van klei of leem opgebouwde toren met rondom een voorraad olijven. Deze vormen gedurende het broeden en na het uitkomen van de vier à vijf eieren het hoofdmenu voor zowel de zorgende oudervogels als de jonge Kraakjes.

De 'uitgespuugde' olijfpitten zijn een belangrijk aspect in de verdediging van het nest tegen eventuele predatoren. Bij drei-

gend gevaar pikt de Olijfkraak een twintig- tot dertigtal pitten op, om in de aan beide zijden van de kop gelegen wangzakken op te slaan. Door middel van de cilindrische veerspier wordt de 'drukkzak' opgepompt, waardoor de pitten als een waar spervuur van vijf stuks per seconde over een afstand van wel 30 meter op de vijand afgevuurd kunnen worden. Voor vijanden als slangen, woestijnratten en zelfs grotere aanvallers als vos, lynx en verwilderde honden en huiskatten kunnen de afgeschoten pitten zeer pijnlijk en in veel gevallen dodelijk zijn.

Sinds de olijventeelt wordt geteisterd door de xyella-fastiosabacterie, waardoor miljoenen vaak eeuwenoude olijfbomen afgestorven zijn én de drastische maatregelen om preventief hele boomgaarden te kappen om plaats te maken voor avocado- en sojaplantages, is het leefgebied van de Olijfkraak aanzienlijk verkleind en is het aantal succesvolle broedgevallen schrikbarend afgenomen.

Iberische Olijfkraak op haar nest

Volksvogelwijsheid:
Herkomst: Italië (Sicilië)
"Il Cuerpo su suo nido ette uno volare pron pericolisimo!" Vertaling: "Een broedende Kraak gaat men beter uit de weg!"

Iedere week beschrijft O.C. Hooymeijer een vogel die aan zijn brein is ontsproten.

Natuurbeheer interview

Nieuwe richtlijnen voor natuurbeschermers erkennen de culturele en spirituele waarde van de natuur. Onderzoeker Bas Verschuuren is een van de auteurs van de richtlijnen. 'De manier waarop je naar de natuur kijkt, bepaalt ook hoe je ermee omgaat.'

Natuur als cultureel construct

tekst **Alexandra van Ditmars**

Om natuur beter te kunnen beschermen, moet er ook aandacht zijn voor de culturele en spirituele betekenis

ervan. Tenminste, dat vindt Bas Verschuuren, docent en onderzoeker aan Universiteit Wageningen op het gebied van bos- en natuurbeleid. Voor de International Union for the Conservation of Nature (IUCN) leidde hij een werkgroep die richtlijnen ontwierp voor deze nieuwe manier van natuurbeheer.

De IUCN is de wereldwijde autoriteit voor natuurbescherming, onder andere bekend van de 'Rode Lijst' voor bedreigde natuur- en diersoorten. Verschuuren vindt het een doorbraak dat de unie de culturele en spirituele waarde van natuur erkent. "Natuurgebieden worden vaak voornamelijk gezien als overlevingsplaatsen voor planten en dieren."

Dat is toch een goede zaak?

"Ik denk dat we een bredere blik op natuur moeten hebben, waarin natuurbeschermers gebruikmaken van de relaties die mensen al met een bepaald gebied hebben. Op die manier kunnen we de planten en dieren beter beschermen. Zo blijkt uit wetenschappelijk onderzoek dat inheemse volkeren, een kleine groep van de totale wereldbevolking, 30 procent van het aardoppervlak beheren. Maar in die gebieden vind je maar liefst 80 procent van de biodiversiteit op aarde.

"Toch worden inheemse mensen in het internationale natuurbeleid

pas sinds kort erkend als beschermers van biodiversiteit. Het is ook vrij kortgeleden dat hun gevraagd werd mee te denken over natuurbescherming. Dat gebeurt overigens niet op hun eigen voorwaarden, ze zijn vaak de underdog.

"De dominante visie in natuurbeheer draait vooral om natuurwetenschappelijke kennis, bijvoorbeeld uit de biologie en ecologie. Maar nu zien we: daarmee wordt de biodiversiteit niet zo effectief beschermd als in gebieden waar inheemse mensen dat vanuit een compleet andere visie doen."

Wat is het grote verschil?

"Dat verschilt per volk en per gebied. Zo kennen de meeste volkeren en religies geen woord voor natuur zoals wij dat kennen, als iets dat losstaat van de mens. In de meeste talen is de mens een onlosmakelijk onderdeel van de natuur, waardoor de sprekers ervan anders naar de natuur kijken dan wij, en ook anders ermee omgaan. Zij zorgen niet goed voor de natuur omdat ze in een nationaal park leven, maar omdat hun cultuur dat ingeeft.

"De praktijk van natuurbescherming is in veel culturen, religies en wereldvisies de normaalste zaak van de wereld. Alleen ziet die praktijk er anders uit dan onze westerse wetenschappelijke aanpak. Natuur krijgt daarin nog een andere laag."

Heeft u daar nog wat voorbeelden van?

"Bij een pelgrimstocht gaat het bijvoorbeeld om de helende werking van het pad, of om verwondering om Gods schepping. In Kenia zag ik bijbelclubs regelmatig bijeenkomen in het bos, om daar te lezen en te bidden. Het boeddhisme kent heilige bomen en het idee dat Boeddha in de vorm van een boom kon verschijnen.